

مقصود علیزاده
کارشناس ارشد جغرافیا

تفکر واگرا

چکیده‌ای از نتایج پژوهش درباره‌ی تأثیر استفاده از انیمیشن در رشد خلاقیت دانش آموز

اشاره

کودکان و دانش آموزان از جمله‌ی بزرگ‌ترین سرمایه‌های هر کشور و نظام به حساب می‌آیند. در حقیقت، ثروت یک ملت و کیفیت زندگی در چند دهه‌ی آینده را، می‌توان بر اساس وضعیت امروزی دانش آموزان و توانایی‌های آنان در جامعه و کشور پیش‌بینی کرد. آموزش و یادگیری باعث شکوفایی توانایی‌ها، توسعه‌ی مهارت‌ها و گسترش افق فکری آنان خواهد شد. هر چند توانایی تفکر به طور بالقوه و به نحو فطری در روانشان به ودیعه نهاده شده، اما حضور آن مستلزم آموزش و پرورش است.

تحقیق حاضر که در مورد دانش آموزان دوره‌ی راهنمایی تحصیلی منطقه‌ی ۲ آموزش و پرورش تهران انجام شده است درصدد پاسخ به این پرسش بر آمده است: «آیا انیمیشن به عنوان یک وسیله‌ی کمک آموزشی که حاصل فناوری‌های جدید می‌باشد، در یادگیری، خلاقیت و پرورش دانش آموزان تأثیر دارد؟» برای رسیدن به پاسخ این سؤال باید دید که آیا فناوری‌های جدید و وسایل کمک آموزشی می‌توانند در دانش آموزان حس کنجکاوی و ذوق و شوق را برانگیزند و آنان را به سوی «تفکر واگرا» بکشانند.

معرفی موضوع

در قرن حاضر که قرن دگرگونی و تحول هاست، آموزش آفرینندگی، شکوفا ساختن خلاقیت و افزایش توانایی یادگیری دانش آموزان می‌تواند از مهم‌ترین مسئولیت‌ها و نگرش‌های مسئولان هر واحد آموزشی باشد.

هدف‌های پژوهش

پاسخ به این سؤال که آیا تأکید بر استفاده از فناوری‌های جدید و به کارگیری وسایل آموزشی هدف‌دار در ابعاد گوناگون، بر دانش آموزان به

ویژه در یادگیری و خلاقیت آنان اثر مثبت دارد؟

علاوه بر این، پژوهش حاضر سعی داشته است بر اساس یافته‌ها، پیشنهادهایی در مورد چگونگی استفاده از این وسایل و فناوری‌ها در آموزش مدارس ارائه دهد؛ به نحوی که در رشد یادگیری و شکوفایی استعداد دانش آموزان مؤثر واقع شود.

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین سرعت فعالیت‌های ذهنی دانش آموزان و به‌کارگیری وسایل

کمک آموزشی، رابطه وجود دارد.

۲. بین سرعت فعالیت‌های ذهنی دانش آموزان فعال و غیرفعال کلاسی که وسایل کمک آموزشی در آن به کار گرفته نمی‌شود، تفاوت وجود دارد.

۳. بین انعطاف‌پذیری فعالیت‌های ذهنی دانش آموزان فعال و غیرفعال کلاسی که وسایل کمک آموزشی در آن به کار گرفته نمی‌شود، تفاوت وجود دارد.

۴. جایگاه و نقش علم جغرافیا در زندگی و تأثیر عواملی مثل

زلزله و آب‌های زیرزمینی، با انعطاف‌پذیری دانش‌آموزان، رابطه دارد:

روش تحقیق

این پژوهش، به طور «عملی» و «تجربی» انجام شده است؛ و جامعه‌ی آماری آن را ۲۸ دانش‌آموز پایه‌ی سوم و ۲۴ دانش‌آموز پایه‌ی دوم دوره‌ی راهنمایی منطقه‌ی ۲ تهران تشکیل می‌دهند. که از میان آنان، ۱۴ دانش‌آموز پایه‌ی سوم و ۱۲ دانش‌آموز پایه‌ی دوم به طور تصادفی به عنوان گروه آزمایش انتخاب شدند و بقیه گروه شاهد را تشکیل دادند.

جدول ۱. آمار گروه‌های آزمایش و شاهد در پایه‌ی دوم

نام گروه	تعداد	میانگین نمره
آزمایشی	۱۲	۱۹/۸۰
شاهد	۱۲	۱۷

ابزار پژوهش

ابزار این پژوهش، فیلم انیمیشن آموزش جغرافی بود که فرسایش، زلزله، آتشفشان، گسل و زمین‌شناسی را شرح می‌داد. هم‌چنین، با استفاده از ماسه، سیمان، آهک، سرکه، خمیر، آبکش، و یک تکه شیلنگ آب، نحوه‌ی تشکیل سفره‌ی آب‌های زیرزمینی نشان داده شد.

مراحل

۱. به صورت کلامی، یک پدیده‌ی جغرافیایی (مثل زلزله، گسل و...) توضیح داده شد.
۲. در سالن نمایش، گروه آزمایش انیمیشن، موضوع را دیدند.
۳. عملاً خود وارد مرحله‌ی آزمایش شد و نحوه‌ی نفوذ آب در خاک

نتیجه‌گیری

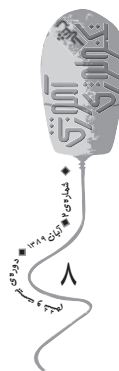
با استفاده از اطلاعات به دست آمده از تجزیه و تحلیل آماری، با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که استفاده از فناوری جدید و انیمیشن، و به کارگیری وسایل کمک آموزشی، بر رشد خلاقیت و تقویت یادگیری دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد. باید گفت، فعالیت‌های هدف‌دار در کلاس درس، در یادگیری درس‌ها نقش مؤثری دارد. زیرا گروه آزمایش عملکرد بهتری نسبت به گروه شاهد داشت. ضمناً آنان در اظهاراتشان، خوش حالی خود را از این یادگیری عمیق غیرقابل وصف عنوان کردند. حتی گفتند که به اهمیت درس جغرافیا بیشتر پی برده‌اند و آن را لذت بخش می‌دانند.

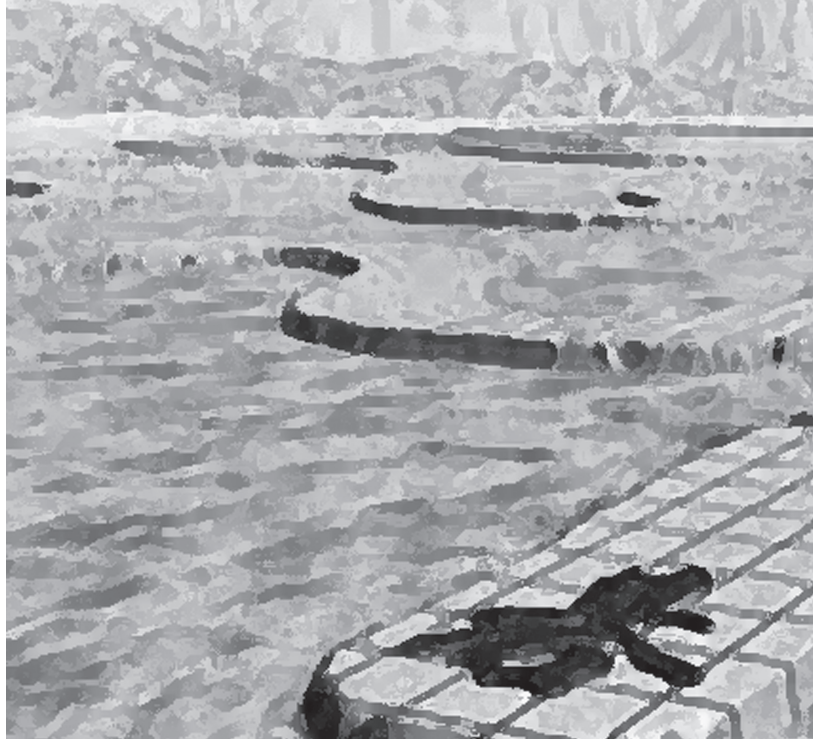
با استفاده از انواع خاک، سنگ، خمیر و آبکش را تجربه کرد. لازم به ذکر است، گروه شاهد از برنامه‌های کمک آموزشی محروم بود.

۴. هر دو گروه آزمایش و شاهد در پس آزمونی که سؤالات آن مربوط به همان مطالب بود و در شرایط کاملاً یکسان، شرکت کردند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

آمارهای به دست آمده از هر دو گروه نشان می‌دهد که دو گروه آزمایش و شاهد نمرات یکسان ندارند و شرکت در انجام فعالیت‌ها و دیدن انیمیشن‌ها تأثیر بسیاری داشته است (جدول ۱).

پیشنهادها

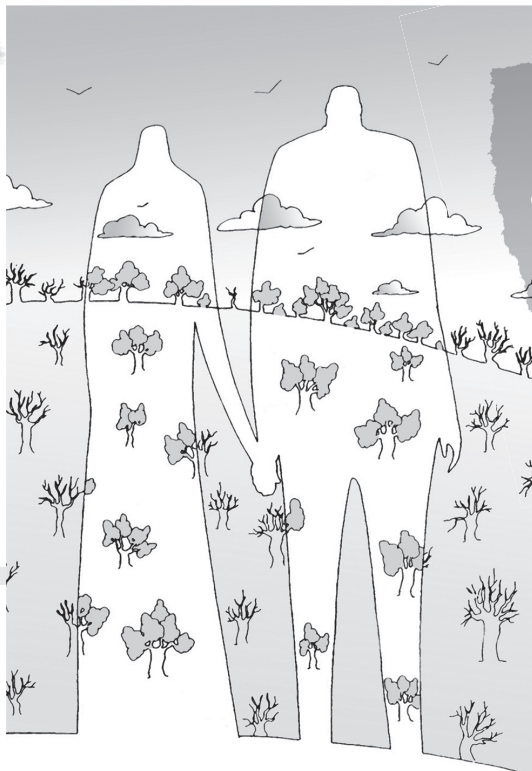
- تشویق دانش آموزان به شرکت در فعالیت‌های آموزشی؛
- توجه به تفاوت‌های فردی دانش آموزان؛
- شکوفا کردن علاقه‌های تازه در دانش آموزان؛
- فراهم کردن امکان شرکت دانش آموزان در اردوی علمی؛
- تشویق دانش آموزان به استقلال و داشتن خلاقیت و برانگیختن حس کنجکاوی آنان؛
- حمایت از مدیران مدارس در تهیه‌ی وسایل کمک آموزشی؛
- ساخت اتاق درس جغرافیا.

جدول ۲. آمار گروه‌های آزمایش و شاهد در پایه‌ی سوم

نام گروه	تعداد	میانگین نمره
آزمایشی	۱۴	۱۹/۹۰
شاهد	۱۴	۱۷/۵

به انتخاب: زهرا کریمی

حکایت کنند: مردی را زنی بود که یک چشم او سپید بود و مرد به واسطه‌ی زیادی محبت، از آن عیب بی‌خبر! چون محبت کم شد، زن را گفت: «این سپیدی چشم کی پدید آمد؟» گفت: «آن‌گاه که محبت من در دل تو کم شد!»

محبت

منبع

شهر قرآنی، سیدمحمد هادی طباطبایی، تهران، مرکز آموزش سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران.